

Yabancı Dil Öğretiminde Gölgeleme Tekniği

Shadowing Technique in Foreign Language Teaching

Hilal A. Çifçi, Demet Kardaş

Yazar Bilgileri

Hilal A. Çifçi
Öğr. Gör., Necmettin Erbakan
Üniversitesi,
hilal.ayyildizcifici@erbakan.edu.tr

Demet Kardaş
Doç. Dr., Gazi Üniversitesi,
Türkçe Eğitimi,
demetkardas@gmail.com

ÖZ

Dinleyicinin işitsel girdiyi dinlemeyle eş zamanlı ve doğru bir şekilde tekrar etmesini ifade eden gölgeleme, son yıllarda gittikçe artan bir popülerliğe sahip olan bir yabancı dil öğretim tekniğidir. Yapılan çok sayıda teorik ve ampirik çalışma tekniğin, genelde yabancı dil öğretiminde; özelde dinleme ve konuşma becerilerindeki olumlu etkilerini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte konuyla ilgili yapılan araştırmaların çoğunlukla yabancı dil olarak İngilizce öğretiminde gerçekleştirildiği, gölgeleme tekniğinin Türkçe alanyazında pek fazla tanınmadığı ve öğretim sürecine dâhil edilmediği fark edilmiştir. Bu çalışma, temelde gölgeleme tekniğini tanıtmayı ve yabancı dil öğretiminde gölgeleme kullanımı konusunda bir çerçeve çizmeyi amaçlayan kuramsal bir çalışmadır. Bu bağlamda öncelikle gölgeleme tekniği tanıtılmış, tekniğin yabancı dil öğretiminde kullanımı ve dil gelişimine etkileri bilimsel araştırmalar ışığında incelenmiştir. Ardından gölgeleme türleri ayrıntılı olarak açıklanmış ve uygulama prosedürleriyle ilgili bilgi verilmiştir. Sınıf içinde ve bireysel öğrenmeye uygun, aynı anda farklı becerileri geliştirme gücüne haiz ve etkileri muhtelif araştırmalarla bilimsel olarak kanıtlanmış bu tekniğin, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamına uyarlanmasının alanyazına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler
Yabancı dil öğretimi
Yabancı dil olarak Türkçe
öğretimi
Gölgeleme tekniği
Dil becerileri

Keywords
Foreign language teaching
Teaching Turkish as a
foreign language
Shadowing technique
Language skills

Makale Geçmişi
Geliş: 08.03.2024
Kabul: 17.06.2024

ABSTRACT

Shadowing, which refers to repeating the listener's auditory input simultaneously and accurately while listening, is a foreign language teaching technique that is increasingly popular. Numerous theoretical and empirical studies reveal the positive effects of the technique on foreign language teaching in general and on listening and speaking skills in particular. However, it has been noticed that the research on the subject is mostly carried out in teaching English as a foreign language, the shadowing technique is not well known in the Turkish literature, and it is not included in the teaching process of Turkish as a foreign language. This study is basically a theoretical study that aims to introduce the shadowing technique and draw a framework for the use of shadowing in foreign language teaching. In this context, the shadowing technique was introduced, and its use in foreign language teaching and its effects on language development were examined in the light of scientific research. Additionally, the types of shadowing were explained in detail and information was given about how to use the technique in language teaching. Shadowing is a language teaching technique that is suitable for classroom and individual learning, has the power to develop different skills at the same time, and its effects have been scientifically proven by various studies. It is evaluated that adapting this technique to the context of teaching Turkish as a foreign language will contribute to the literature.

Makale Türü

Derleme

Önerilen Atıf Çifçi, H. A. & Kardaş, D. (2024). Yabancı dil öğretiminde gölgeleme tekniği. *TEBD*, 22(2), 1020-1038.
<https://doi.org/10.37217/tebd.1448994>

Giriş

Dinleme ve konuşma yabancı dil öğretiminde geliştirilmesi hedeflenen temel dil becerilerindedir. Bu becerileri geliştirmek amaçlarıyla dil öğretiminde farklı tekniklerden yararlanılmaktadır. Bu tekniklerden biri olan gölgeleme, dinleyicilerin işitsel girdiyi dinlemeyle eş zamanlı olarak mümkün olduğunca kusursuz bir şekilde seslendirmelerini yani dinlediklerini anlık olarak tekrarlamalarını ifade etmektedir (Kadota, 2019; Lambert, 1992). Gölgeleme, eş zamanlı olarak dinleyen ve dinlediğini hedef dile konuşarak çeviren simültane tercümanların eğitiminde kullanılmış (Kadota, 2019; Lambert, 1992) ve hâlen de bu amaçla kullanımı devam eden bir tekniktir. Bununla birlikte, dinleme ve konuşma becerilerini geliştirmede olumlu etkileri nedeniyle bir öğretim tekniği olarak yabancı dil öğretimine uyarlanmıştır.

Yabancı dil öğretiminde gölgeleme tekniği araştırmacılar tarafından farklı açılardan ele alınarak incelenmiştir. Konuyla ilgili çalışmalarda tekniğin dinleme becerisinin gelişimine etkisinin (Hamada, 2016; Taki ve Esmaili, 2017), konuşma becerisine etkisinin (Foote ve McDonough, 2017; Hsieh, Dong ve Wang, 2013; Yavari ve Shafiee, 2019) ve psikolojik faktörlerle ilişkisinin (Shiota, 2012; Sumiyoshi ve Svetanant, 2017) araştırıldığı görülmektedir. Bu çalışmaların sonuçları, gölgelemenin ilgili becerilerin gelişimine katkı sağladığını, öğrenenleri olumlu yönde etkilediğini ve etkili bir dil öğretim yöntemi olarak kullanılabilirliğini ortaya koymaktadır. Bazı araştırmacılar, gölgelemenin etkililiğini artırmak için nasıl bir bağlamda ve ne şekilde kullanılabilirliğini tespit etmeye çalışmıştır (Hamada, 2014; Mori, 2011). Gölgelemeyle ilgili yapılmış teorik ve deneysel çalışmaların çoğunun yabancı dil olarak İngilizcenin öğretimine yönelik olduğu görülmektedir. Bununla birlikte dil öğretiminde gölgeleme tekniğinin kullanımıyla ilgili Türkçe alanyazında eksiklik olduğu fark edilmiştir.

Alanyazın taraması niteliğindeki bu çalışmada, konuyla ilgili yapılmış teorik ve deneysel araştırmalar incelenmekte ve bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar ışığında yabancı dil öğretiminde gölgeleme tekniğinin kullanımı konusunda bir çerçeve çizilmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda öncelikle gölgeleme tekniği tanıtılmakta ve gölgeleme tekniğiyle ilgili çalışmalara dayanarak dil öğretiminde kullanılacak gölgeleme türleri ve tekniğin nasıl uygulanabileceğiyle ilgili bilgi verilmektedir. Ayrıca yabancı dil öğretiminde gölgeleme tekniğinin kullanımına ve dil becerileriyle ilişkisine odaklanılmaktadır. Bir dil öğretim tekniği olan gölgelemenin tanıtılmasının amaçlandığı bu teorik çalışmanın, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde gölgelemenin kullanımına dikkat çekebileceği ve konuyla ilgili gelecekte yapılacak çalışmalara kaynaklık edebileceği değerlendirilmektedir.

Gölgeleme Nedir?

Gölgeleme, işitsel olarak sunulan uyarıların anında seslendirilmesini, yani dinlenenlerin aynı dilde kelime kelime tekrarlanmasını içeren tempolu ve işitmeye dayalı bir izleme görevidir (Lambert, 1992). Rost ve Wilson (2013) gölgelemeyi, konuşmacı tarafından söylenenlerin tamamının ya da bir kısmının tekrarlanması olarak tanımlamıştır. Aslen simültane tercümanları eğitmek amacıyla geliştirilmiş bu teknik sonraki dönemde yabancı dil öğretimine uyarlanmış ve günümüze doğru bilimsel çalışmalarla desteklenen bir ikinci dil öğretim tekniğine dönüşmüştür (Hamada, 2020; Nakanishi ve Ueda, 2011). Bunu takip eden süreçte yabancı dil öğretiminde gölgeleme tekniğinin kullanılması üzerine çok sayıda teorik ve deneysel çalışma yapılmıştır. Günümüzde gölgeleme, yabancı dil öğretiminde hem sınıf ortamında hem de bireysel öğrenme alanlarında, farklı yaş gruplarından öğrenenlerin yararlandığı bir teknik olarak öne çıkmaktadır.

Tamai (1997'den aktaran Hamada, 2016) gölgelemeyi, öğrencilerin duydukları konuşmayı takip ettikleri ve aynı anda dinlerken mümkün olduğunca net bir şekilde seslendirdikleri aktif ve oldukça bilişsel bir etkinlik olarak ifade etmiştir. Bu ifadede gölgelemenin mekanik bir tekrarlama tekniği olmadığı aksine aktif ve bilişsel süreçler içerdiği vurgulanmıştır. Kadota'ya (2019) göre gölgeleme, öğrenenlerin bir konuşmayı dinlemeye devam ederken mümkün olduğunca kusursuz bir şekilde yüksek sesle tekrarlamalarını gerektiren ikinci dil edinimini geliştirmeye yönelik bir tekniktir.

Rost (2011), fonem, tonlama, vurgu vb. içeren fonolojik bilginin konuşma akışındaki sözcükleri tanımak ve konuşmayı hızlı bir şekilde işlemek için gerekli olduğunu belirtmektedir. Gölgelemenin de dil öğrenenlerin hedef dildeki fonem algılarını geliştirdiği, kelimeleri tanıma konusunda yeterliliklerini artırdığı, aşağıdan yukarıya dinleme süreçlerini desteklediği ve böylelikle dinleme becerilerinde hızlı bir ilerleme sağladığı düşünülmektedir. Ayrıca alıcı ve üretici faaliyetlerin birlikte gerçekleştirilmesini gerektiren gölgelemenin konuşmayla ilgili sağlayabileceği faydalar (telaffuz, akıcılık vb.) üzerinde durulmaktadır.

İşitsel girdinin dinlemeyle eş zamanlı olarak yüksek sesle tekrar edilmesini gerektiren gölgeleme tekniği sıklıkla tekrarlama ile karıştırılmaktadır. Öncelikle bu iki tekniğin hem amaç hem de süreç bakımından birbirinden ayrıldığını belirtmek gerekir. Gölgeleme, seslendirilmenin dinlemeyle mümkün olduğunca eş zamanlı olmasını gerektiren anlık bir görevken; tekrar etme faaliyetinde seslendirme, dinleme bittikten sonra verilen bir duraklamanın ardında yapılmaktadır. Bu nedenle, gölgeleme çevrim içi bir görev olarak adlandırılırken tekrarlama çevrim dışı bir görev olarak adlandırılmaktadır (Shiki, Mori, Kadota ve Yoshida, 2010).

Kadota (2019) da gölgeleme ve tekrarlama arasındaki artikülasyon gecikmesinden kaynaklanan farkı vurgulamaktadır. Ona göre; tekrarlama, öğrenenlere sessiz duraklama fırsatı veren girdi sonrasına yönelik bir uygulamadır. Anlık ve eş zamanlı bir eylem olan gölgelemede öğrenenler,

dinledikleri metne eşlik etmeye çalışırlar. Bu uygulama, öğrenenlerin fonemlere odaklanmasını sağlayarak hedef dilde sesleri algılama, tanıma ve işleme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Kısaca tekrarlama ve gölgeleme; uygulayıcılarından farklı talepleri olan, farklı bilişsel süreçler gerektiren, süreç ve hedef olarak birbirinden farklı özellikler taşıyan ayrı öğretim teknikleridir.

Yabancı Dil Öğretiminde Gölgeleme

Gölgeleme, öğrenenlerin başta dinleme ve konuşma olmak üzere temel dil becerilerini geliştirmek amacıyla kullanılan bir yabancı dil öğretim tekniğidir. Konuyla ilgili teorik ve deneysel çalışmalarda tekniğin farklı özellikleri, etkinlik alanları ve uygulanma yolları üzerine durulmuştur. Gölgelemenin dil öğrenenlerin seslere, kelimelere, yapılaraya yönelik algılarını artırarak dinlediklerini anlama sürecini kolaylaştıracağı ve hızlandıracağı ayrıca girdiyi eş zamanlı olarak seslendirmeyi içerdiği için dil öğrenenleri konuşmaya teşvik ederek onların akıcılık, doğruluk, telaffuz gibi konuşma özelliklerini geliştireceği düşünülmektedir.

Kadota'ya (2019) göre, günlük iletişimde üç görevi eş zamanlı ve boşluksuz olarak gerçekleştirilmesi gerekir: yöneltilen mesajı anlamak, yanıtı kavramsallaştırmak ve mesaja cevap vermek. Yabancı dil öğrenenler için bunu uygulamak çok fazla bilişsel yük gerektirir. Bu çoklu işlemi uygulama şekli, iletişimde hızlı ve otomatik tepkilerin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Gölgelemenin yabancı dil öğrenenlerde tam da bu süreci geliştirmek için etkili olabileceği düşünülmektedir.

Gölgeleme ilgili yaygın kabullerden biri, tekniğin özellikle düşük dil yeterlilik düzeyine sahip öğrenenlerde daha etkili olacağı şeklindedir. Bunun nedeni gölgeleme çalışmalarının fonem gibi en küçük birimlere yönelik algıyı artırma etkisidir. Dil yeterliliği yüksek öğrencilerde bu beceri zaten gelişmiş olduğu için tekniğin bahsedilen olumlu etkisinin dil düzeyi düşük öğrencilerde daha belirgin olduğu düşünülmektedir. Bununla ilgili olarak dinleme ve dinlemeyi işlemedeki birbirinden farklı süreçlerden bahsedilmesi gerekir. Flowerdew ve Miller'a göre (2005), aşağıdan yukarı dinleme modeli dinleyicilerin anlama ulaşmak için sesli bir mesajı ses veya fonem gibi en küçük birimlerinden başlayarak aşamalı bir şekilde kelime, cümle, fikir, kavram gibi daha büyük birimlere doğru işlediği hiyerarşik bir uygulama sürecini ifade eder. Yukarıdan aşağı dinleme ise dinleyicilerin anlama ulaşmak amacıyla metin içinde açıkça belirtilmeyen bağlam, konu ya da geçmiş bilgi gibi farklı unsurlardan yararlandığı, yine dinleyicilerin beklenti ve çıkarımlarının önemli olduğu bir yorumlama sürecini ifade etmektedir (Newton ve Nation, 2009; Vandergrift ve Goh, 2012).

Bu iki dinleme modeli ayrı ayrı ele alınmış olsa da insanlar dinleme sırasında her ikisinin de aktif ve dengeli bir şekilde kullanıldığı etkileşimli bir dinleme sürecini işletirler. Özellikle ana dilde hem aşağıdan yukarı hem yukarıdan aşağı dinleme modellerinin aynı anda kullanıldığı etkileşimli dinleme sürecini gerçekleştirmek oldukça doğal ve kolaydır. Çünkü ana dil kullanıcıları her ikisini de

zamana, mekâna, konuya ve ihtiyaçlarına göre ek bir çabaya ihtiyaç duymaksızın doğal bir şekilde eş zamanlı ve dengeli bir biçimde işletebilirler (Çifçi, 2022). Fakat bu beceri yabancı bir dile kolayca aktarılamadığından yabancı dilde dinleme söz konusu olduğunda durum farklılaşmaktadır.

Yabancı dilde öğrenenlerin ana dil ve hedef dil arasındaki dil mesafesinden dolayı fonolojik açıdan zorlandıkları ya da harfleri, kelimeleri ve cümleleri biliyor olsalar bile dinleme esnasında tanıyamamaları oldukça yaygın bir sorundur (Hamada, 2016). Bu noktada öğrenenler, metni çözümlmek için küçük birimleri görmezden gelme ve bağlama odaklanma eğiliminde olurlar. Yani birimleri algılamakta ve anlamakta zorlandıklarında bağlam, geçmiş bilgiler gibi metin dışı faktörler aracılığıyla çıkarım yapabilecekleri yukarıdan aşağı işlemeye dayanarak metni anlamaya çalışırlar. Gölgelemenin özellikle düşük dil yeterliliğine sahip öğrenenlerin aşağıdan yukarı dinleme becerilerini geliştirerek etkileşimli bir süreci işletebilecekleri aşamaya geçmelerine destek sağlayabileceği değerlendirilmektedir.

Konuyla ilgili yapılan deneysel bir çalışmada, gölgelemenin dil öğrenenlerin sesbirim algılama ve dinlediğini anlama becerilerini geliştirip geliştirmediği ve bu etkinin yalnızca dil yeterliliği düşük olan öğrenenlerle sınırlı kalıp kalmadığı incelenmiştir (Hamada, 2016). Çalışma sonucunda gölgelemenin öğrenenlerin dil düzeyinden bağımsız olarak fonem algılama becerilerini geliştirdiği fakat dinleme anlama becerisi için özellikle düşük dil yeterliliğine sahip öğrencilerde daha etkili olduğu tespit edilmiştir. Bu beceri dil yeterliliği yüksek olan öğrencilerde zaten gelişmiş olduğu için tekniğin bu yöndeki faydası düşük yeterlilik düzeyindeki öğrencilerde daha anlamlı bir farklılığa yol açmış olabilir. Bu sonuç, gölgelemeyle ilgili yapılan teorik çalışmalarla uyumlu görülmektedir.

Custance (2014), gölgelemenin öğrenenlerde prozodik farkındalığı artırdığını ifade etmiştir. Öğrenenlerin hedef dildeki vurgu, tonlama gibi prozodik unsurlara yönelik farkındalığının artması etkili bir dinleme anlama sürecinin inşa edilmesi için önemlidir. Ayrıca gölgeleme, öğrenenlerin hedef dilde sözcük tanıma becerilerini geliştirmektedir (Ekayati, 2020). Dinlemenin temel aşamalarından olan sözcük tanıma ölçütündeki gelişmenin, öğrenenlerin dinleme anlama süreçlerini olumlu yönde etkileyeceği belirtilmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında gölgeleme tekniğinin kullanılabilirliğini inceleyen bir çalışmada (Darıcı ve Özden, 2024), tekniğin özellikle dinleme becerisinin geliştirilmesinde etkili olduğu ve genel anlamda dil öğrenme sürecinde önemli bir rol üstlenebileceği ortaya konmuştur. Ayrıca bu çalışmanın sonuçları, gölgeleme tekniğinin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde farklı dil ailelerinden gelen öğrencilerin dinleme becerilerine olumlu etki ettiğini göstermesi açısından oldukça önemli görülmektedir. Bu sonucun, gölgeleme tekniğinin ana dil ve hedef dil arasındaki dil mesafesine bağlı olarak etkisinin değişip değişmeyeceği sorusuyla bağlantılı olarak değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

Zaidan (2021), 5. sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmasının sonucunda gölgeleme tekniğinin yabancı dil öğrenenlerin dinleme becerilerini, anlama ve hatırlama düzeylerini geliştirmede önemli rol oynadığını tespit etmiştir. Konuyla ilgili yabancı dil olarak İngilizce öğretimi bağlamında yapılan başka bir çalışma sonucunda (Taki ve Esmaili, 2017), gölgelemenin öğrencilerin dinleme performanslarını ve üstbilişsel stratejileri kullanma sıklığını önemli ölçüde ve olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Konuşma becerisine etkisi incelendiğinde ise gölgelemenin, dinlenenlerin eş zamanlı olarak sesletilmesini gerektirdiğinden gerçek ve bilinçli bir konuşma faaliyeti içermediği değerlendirilmektedir. Bununla birlikte tekniğin dil öğrenenlerin konuşma becerilerine farklı açılardan katkı sağlayabileceği üzerinden durulan konulardan biridir. Gölgelemenin konuşma becerisi üzerindeki etkisiyle ilgili çeşitli çalışmalar yapılmış ve olumlu sonuçlar kaydedilmiştir.

Öncelikle gölgelemede, öğrenenler hedef dilde yapılmış bir konuşmayı dinlerken eş zamanlı olarak sesleriyle takip etmeye çalışırlar. Bu uygulama, öğrenenleri dinledikleri konuşmanın vurgu, tonlama, telaffuz gibi fiziksel özelliklerini de taklit etmeye yönlendirmektedir. Zakeri (2014'ten aktaran Yavari ve Shafiee, 2019), yabancı dil olarak İngilizce öğrenen orta düzeyde 40 öğrenci ile yaptığı çalışmasının sonucunda gölgeleme ile öğrenenlerin sözlü üretimde akıcılık arasında güçlü bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuştur. Foote ve McDonough (2017), gölgelemenin telaffuz, akıcılık, anlaşılabilirlik gibi konuşma ölçütlerinde gelişmeye yol açtığını bu nedenle öğrenenlerin konuşma becerilerini geliştirmek için kullanılacak etkili bir teknik olduğunu belirtmişlerdir.

Konuyla ilgili bir başka çalışmada, gölgelemenin yabancı dil olarak İngilizce öğrenen öğrencilerin tonlama edinimlerini desteklemek için kullanılıp kullanılmayacağı araştırılmıştır (Hsieh vd., 2013). Çalışma sonucunda; gölgelemenin öğrencilerin İngilizce cümlelerin akışına uyum sağlamalarına destek olduğu, telaffuz, vurgu ve tonlamada gelişmeye yol açtığı ifade edilmiştir. Aynı çalışmada, gölgelemenin telaffuz üzerinde tekrarlama tekniğine kıyasla daha olumlu etkileri olduğu hâlde yabancı dil öğretiminde kullanımının ihmal edildiği ayrıca belirtilmiştir. Gölgeleme tekniğinde, öğrenenler kendilerine ait bir sözlü üretim yapmasa da süreçteki yoğun takip ve taklit çalışmaları, öğrenenlerin hedef dilin konuşma özelliklerini edinmelerine ve dil alışkanlığı kazanmalarına destek olmaktadır. Bu kazanımlar, öğrenenlerin kendi sözlü üretimlerine de aktarılmakta ve konuşma performansları üzerinde olumlu bir etki sağlamaktadır.

Balaban (2017), yabancı dil öğretiminde gölgeleme ve not alma tekniklerini çeşitli açılardan karşılaştırmalı olarak incelediği çalışmasında bu tekniklerin öğrencilerin dil becerileri ve üstbilişsel dinleme farkındalıkları üzerindeki etkisini de araştırmıştır. Çalışma, Türkiye'de yabancı dil olarak İngilizce öğrenen 84 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Sonuca göre, gölgeleme grubu konuşma ve dinleme becerilerinde, not alma grubu ise yazma becerisinde daha başarılı olmuştur.

Gölgelemenin öğrencilere, kendi dinleme süreçlerine yönelik öz değerlendirmelerini artırmada, dinleme sırasında daha az gerginlik hissetmede ve dinleme sırasında karşılaştıkları sorunlara pratik çözümler bulmada daha fazla katkı sağladığı bulunmuştur. Genel olarak gölgelemenin öğrencilerin üstbilişsel farkındalıklarını artırmada not alma tekniğine göre daha etkili olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar alanyazınla uyumlu olarak gölgelemenin öğrencilerin konuşma-dinleme becerilerini geliştirmek ve strateji kullanımlarını desteklemek için etkili bir dil öğretim tekniği olduğu görüşünü desteklemektedir.

Bunlar dışında konuşma becerisine anlamlı bir etki sağlayabilmesi için gölgelemenin bir başka teknikle birleştirilerek kullanılmasını verimli yollardan biri olarak gören çalışmalara da rastlanmıştır. Mori (2011) öğrenenlerin sözlü üretim oranlarını artırmak ve telaffuzlarını geliştirmek amacıyla gölgeleme ve sesli okuma tekniklerinin birleştirildiği bir uygulamayı test etmiştir. Çalışma sonucunda, sesli okuma ve gölgeleme tekniklerinin birlikte kullanılmasının İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen Japon üniversite öğrencilerinin ritim, tonlama gibi konuşma özelliklerini anlamlı bir şekilde geliştirdiğini tespit etmiştir. Harmon (2014) da benzer bir uygulamayı test ederek gölgeleme ve sesli okumanın öğrenenlerin akıcılık, ritim, telaffuz gibi konuşma özelliklerini iyileştirdiği, öğrenenlerin güven ve motivasyonlarını artırdığı ve kaygılarını azalttığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlardan hareketle gölgelemenin tek başına kullanımının yanında başka uygun tekniklerle birleştirildiğinde konuşma becerisi üzerinde daha hızlı ve anlamlı etkiler üretebileceği kayda değer bir çıkarım olarak görülmektedir. Ayrıca gölgelemenin, sesli okuma gibi ek bir teknikle birleştirilmesinin ve ana dil- hedef dil özellikleri göz önüne alınarak başka hangi tekniklerle birlikte kullanılabileceğinin değerlendirilmesi yabancı dil öğrenenlerde dinleme ve konuşma becerisini geliştirecek etkili bir yolun bulunmasını sağlayabilir.

Son olarak, gölgelemenin, öğrenen psikolojisi üzerindeki etkileri muhtemel avantaj ve dezavantajları üzerinde durulabilir. Gölgeleme gerektirdiği süreçler itibarıyla öğrenciden beklentisi fazla olabilen bir tekniktir. Öğrenciden ana dilde gerçekleştirilmiş bir konuşmayı takip etmesi, konuşmanın hızına ayak uydurmaya çalışması ve bu sırada tonlama, telaffuz gibi konuşma özelliklerine dikkat ederek gölgelemesi istenir. Bu süreçler iyi yönetilmediği ya da teknik öğrenen profiline uygun olmadığı takdirde öğrencilerin zorlanmasına, sıkılmasına, ilgilerini kaybetmesine, motivasyonlarının azalmasına, kaygı ve stres gibi olumsuz tutumlarının artmasına sebep olabilir. Nitekim konuyla ilgili çalışmalarda katılımcı öğrencilerin tekniğe yönelik olumsuz tutumlar geliştirebildiği de kaydedilmiştir. Mıcık (2020) yabancı dil olarak İngilizce öğretimi bağlamında gerçekleştirdiği çalışmasında katılımcıların gölgelemeye yönelik birbirinden zıt tutumlar benimseyebildiğini ortaya koymaktadır. Buna göre öğrencilerin bir kısmı tekniği eğlenceli, etkili,

kolay ve motive edici bulurken diğer bir kısmı gölgelemenin sıkıcı, zaman alıcı, yorucu ve zor olabildiğini ifade etmişlerdir.

Öte yandan gölgeleme, öğrenen profiline uygunluk gösterdiğinde ve/ya bilinçli ve planlı bir şekilde yürütüldüğünde öğrenenlerde kaygıyı azaltarak tatmin, istek, motivasyon gibi olumlu tutumlar geliştirme gücüne de haizdir. Nitekim konuyla ilgili çeşitli çalışmalarda gölgelemenin öğrenen psikolojisi açısından da çeşitli avantajları tespit edilmiştir. Bu çalışmada bahsedilen araştırmaların bazılarında gölgelemenin psikolojik çıktılarının değerlendirildiği ve olumlu sonuçlar bildirildiği görülmektedir (bkz. Harmon, 2014). Ayrıca, Shiota (2012) gölgelemenin öğrenenlerin kaygılarını azaltmaya ve içsel motivasyonlarını artırmaya katkı sağlayacağını ifade ederek tekniğin öğrenen psikolojisi açısından olumlu etkilerine işaret etmiştir. Kadota'nın (2019) çalışmasında da gölgelemenin öğrencilerin özgüvenini artırmada, kaygılarını azaltmada ve dinleme sürecinde öğrenenleri motive etmede oldukça başarılı olduğu ifade edilmiştir. Hamada (2014) içeriğin tanıtıldıktan sonra gölgeleme yapılmasının öğrenenlerdeki psikolojik yükü azaltarak motivasyonu artırdığını belirtmiştir.

Her öğretim uygulamasında olduğu gibi gölgelemede de sürecin öğrenen psikolojisi, özellikleri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yürütülmesi gerekir. Bu durum genelde öğretimde özelden yabancı dil öğretimde neyin yapıldığı kadar nasıl yapıldığının da önemini tekrar hatırlatmaktadır. Gölgeleme yapılacak konuşma hızının, metin içeriğinin ve zorluğunun öğrencilerin dil düzeylerine uygun olmasının, öğrencilerin süreçle ilgili bilgilendirilmesinin ve geri bildirimlerle desteklenmesinin olumlu tutumlar geliştirmede etkili olacağı düşünülmektedir. Bu olumlu tutumların oluşmasını sağlamak için öğrenenlere uygun olan gölgeleme türü ve prosedürünün kullanılmasının da önemli olduğu görülmektedir.

Gölgeleme Türleri

Gölgeleme üzerine çalışan bazı araştırmacılar, tekniğin uygulama amaçlarına ya da şekillerine göre farklı türlerini sınıflandırmıştır. Her bir tür, farklı bir noktaya odaklanmakta ve bununla bağlantılı olarak farklı bir alandaki ilerlemeyi öne çıkaran bir uygulama şekli sunmaktadır.

Murphey (2001) üç tip gölgelemeden bahsetmektedir: tam gölgeleme, seçici gölgeleme ve etkileşimli gölgeleme. Tam gölgeleme, dinleyenin konuşmacının söylediği her kelimeyi gölgelemesini ifade eder. Seçici gölgeleme, dinleyicinin konuşmadaki belirli kelimeleri veya cümleleri seçerek gölgelemesi anlamına gelir. Etkileşimli gölgeleme, dinleyiciden gelen soru ve yorumların eklenmesiyle konuşmanın daha doğal hâle geldiği ve dinleyicinin daha fazla katılım gösterdiği bir gölgeleme türüdür.

Wiltshier (2007), yedi tür gölgelemeden bahsetmektedir: tam gölgeleme, kesik gölgeleme, sessiz gölgeleme, kısmi gölgeleme, kısmi gölgeleme+yorumlama, kısmi gölgeleme+soru sorma ve

“senin hakkında” gölgeleme. Tam gölgelemede, öğrenenler dinleme metnini duyar duymaz eksiksiz bir şekilde tekrar etmeye çalışırlar. Bu tür, öğrenciler için kısa sürede yoğun bir aktif dinleme ve sözlü üretim imkânı sağlasa da bilişsel olarak oldukça zordur. Kesik gölgelemede, konuşma duraklamalarla gerçekleştirilir, bu duraklamalar da gölgelemeye yapmayı kolaylaştırırken öğrencilere kelimeleri tanımak ve anlama dikkat etmek için zaman kazandırır. Sessiz gölgeleme, öğrencilerin gölgelemeyi dışarıdan duyulmadan, konuşmacıya bildirmeden, bir iç seslendirme şeklinde yapmalarını ifade eder.

Kısmi gölgelemede, dinleyiciler her bir cümledeki son kelimeyi ya da vurgulu kelimeleri seçerek yalnızca bunları gölgeler. Kısmi gölgeleme ve yorumlama, dinleyicilerin gölgelemeye ek olarak yorum yapmasını içeren bir gölgeleme türüdür. Bunun başarılı bir şekilde gerçekleşmesi için öğrencilere neyi nasıl yapmaları gerektiği önceden öğretilmiş olmalıdır. Kısmi gölgeleme ve soru sorma, dinleyicilerin gölgelemeye ek olarak konuyla ilgili bir soru sormasını gerektirmekte ve bu nedenle dil yeterlik düzeyi yüksek öğrenciler için daha uygun görülmektedir. Son olarak, “senin hakkında” gölgeleme, öğrencilerin dinledikleri metindeki şahıs zamirlerini ve iyelik eklerini değiştirmesini gerektiren ve dil bilgisel doğruluğa odaklanan gölgeleme türünü ifade etmektedir.

Kadota (2019) ise gölgeleme için uygulama yolları üzerinden bir ayrım yaparak iki türden bahsetmektedir: aşağıdan yukarı ve yukarıdan aşağı gölgeleme. Aşağıdan yukarı gölgeleme, öğrenenlerin metni incelemeyi önce gölgeleme yapmalarını ifade eder. Yani öğrenenler ilk kez karşılaştıkları bir dinleme metnini gölgelemeye çalışırlar. Yukarıdan aşağı gölgelemede ise öğrenenlere uygulama öncesi dinleyecekleri metnin içeriği tanıtılır. Öğrenenler gölgeleme öncesinde metinle ilgili kelime, gramer yapısı ve anlam gibi konular üzerine çalışırlar. Aşağıdan yukarı dinleme ses odaklıyken yukarıdan aşağı dinleme daha çok bilgi odaklı bir süreçtir.

Gölgeleme türleri; öğrenme sürecinin etkili ve mevcut duruma uygun bir şekilde yürütülebilmesi için öğrenenlere ve öğreticilere geniş bir alan sağlar. Örneğin, bir öğretici öğrencilerinin tam gölgeleme yaparken zorlandığını ve kaygılarının arttığını gözlemlediğinde kesik ya da kısmi gölgelemeyi tercih etmeyi düşünebilir. Bir dil öğrencisi, sessiz gölgelemeyi günlük hayatında iki kişi arasındaki bir konuşmayı dinlerken ya da film izlerken gerçekleştirerek bu tekniği sınıf dışına etkili bir şekilde taşıyabilir. Kadota'nın (2019) yaptığı sınıflandırma için de benzer bir durumdan söz edilebilir. Karşılaşacakları metnin içeriğini bilmemek öğrenenlerde kaygıya veya isteksizliğe sebep oluyorsa, olumsuz tutumların önüne geçmek için öğrencilere önce içerik çalışmasının yapıldığı yukarıdan aşağı gölgeleme yaptırılabilir. Başka bir durumda bir öğretici; öğrencilerinin sesbirimlere odaklanmasını istediğinde aşağıdan yukarı gölgelemeyi, anlama da odaklanmalarını istediğinde ise yukarıdan aşağı gölgeleme türünü tercih edebilir. Araştırmacıların yaptığı bu tür sınıflandırmalar yapması ve çerçevelerini çizerek açıklaması, tekniğin imkânlarla ve hedeflere uygun olarak etkili bir şekilde kullanılmasına katkı sağlar.

Gölgeleme Tekniği Nasıl Uygulanır?

Gölgeleme tekniğinin yabancı dil öğretiminde nasıl uygulanacağı konusunda bir mutabakat sağlanmamıştır. Bazı araştırmacılar teknik için prosedür önerileri sunmuş olsa da konuyla ilgili çalışmalarda araştırmacıların tekniği, kendi konuları ve amaçları doğrultusunda bir prosedürde uyguladıkları görülmektedir. Bu konuda, gölgeleme sırasında yazılı metin desteği olup olmaması gerektiği ve gölgelemenin içeriğin tanıtılmasından önce mi yoksa sonra mı yapılması gerektiği sıklıkla tartışılmaktadır. Esasında bu sorular için tek bir doğru cevaba ulaşmak mümkün değildir. Tekniğin uygulanışı üzerindeki tüm farklılıklar, başka bir dilsel amacı öne çıkarmaya yarayacaktır.

Gölgeleme, teorik olarak, metin desteği olmadan sadece işitsel veriyle gerçekleştirilen bir işlemdir. Öte yandan, metin desteğinin sağlayacağı çeşitli avantajlardan da bahsedilmiştir. Özellikle konuşmayla ilgili bir gelişim hedeflendiğinde öğrenenlere metin desteği sağlanmasının olumlu etki yaratacağı düşünülebilir. Hamada (2021), gölgelemenin rutin olarak aslına uygun şekilde yazılı metin olmadan yapılması gerektiğini çünkü yazılı metnin kullanımının öğrenenlerin dikkatini böleceğini ve onların yalnızca seslere odaklanmasını engelleyeceğini ifade etmiştir. Bununla birlikte bazı durumlarda -örneğin, zorlu bir metin üzerinde çalışıldığında ya da konuşma hızına yetişmek gerektiğinde- yazılı metin desteğinden de yararlanılabileceğini belirtmiştir. Burada esas olan uygulamayla ilgili yapılan her bir müdahalenin yaratacağı değişikliklerin farkında olunmasıdır. Bu farkındalıkla birlikte öğreticinin o anki ihtiyaca ve hedeflere uygun olan stilde uygulama yapması mümkün olacaktır.

Yine gölgelemenin daha etkili olması için dersin hangi aşamasında yapılması gerektiği de üzerinde durulan konulardan biridir. Bu doğrultuda daha önce de bahsedilen Kadota'nın (2019) yaptığı aşağıdan yukarı gölgeleme ve yukarıdan aşağı gölgeleme sınıflandırmasından hareketle gölgelemenin öğrenenlere dersin içeriği tanıtılmadan önce mi yoksa sonra yapılması gerektiği araştırılmıştır (Hamada, 2014). Çalışmaya toplamda 56 öğrenci katılmış ve katılımcılara bir ay boyunca haftada iki kez (toplamda sekiz kez) gölgeleme temelli dersler verilmiştir. Bir grup öncelikle söz varlığı ve metnin anlamı üzerine çalıştıktan sonra gölgeleme etkinliğini yaparken; diğer grup, önce gölgeleme etkinliğini gerçekleştirmiş daha sonra metinle ilgili kelime bilgisi ve anlam çalışmalarına geçmiştir. Çalışma sonucuna göre, içerik tanıtıldıktan sonra gölgeleme çalışması yaptırılmasının öğrenenlerin dinleme anlama becerilerini geliştirmede daha etkili olduğu ve öğrenenlerdeki kaygı, stres gibi psikolojik yükleri azaltmaya katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Gölgeleme dâhil olmak üzere tüm dil öğretim teknikleri belirli açılardan dilsel gelişimi sağlamak için kullanılır. Her bir teknik kendi sınırları çerçevesinde, dilsel hedeflere ve öğrenci özelliklerine uygun şekilde esnetilerek sınıf ortamına uyarlanabilir. Bahsedilen çalışmadan da hareketle, teori ve pratik arasında öğrenen lehine bir yol bulunmasının ve uygulamanın buna göre

yapılandırılmasının önemine dikkat çekmek gerekmektedir. Konuyla ilgili yapılan çok sayıda teorik ve deneysel çalışmadan elde edilen bulgular, gölgeleme için en ideal uygulama prosedürün belirlenmesi konusundaki araştırmaları desteklemiştir.

Kadota ve Tamai (2004), gölgeleme için daha sonra farklı deneysel çalışmalarda da kullanılmış bir prosedür önermişlerdir. Hamada (2017), önceden yürüttüğü bilimsel çalışmalardan elde ettiği bulgular ışığında bu prosedürün temel alındığı bir dizi öneride bulunmuş ve uygulamanın etkililiğini artırmak için çeşitli eklemeler yaparak ayrıntılandırmıştır.

Tablo 1. Günlük Dersler için Temel Bir Gölgeleme Prosedürü

Aşama	Görevler	Öğreticilere not
1	Metni dinleme ve anlama soruları(nı) yanıtlama	Anlama soruları (yöneltilin).
2	İki kez <i>mırıldanma</i>	Amacın yalnızca sesbirimlere odaklanmak olduğunu açıklayın.
3	Paralel okuma	3. adımın neden 2. adımdan sonra geldiğini açıklayın.
4	Anlamı kontrol etme	Öğrenen farklılıklarının üstesinden gelmek için bireysel hızı vurgulayın.
5	Üç kez gölgeleme	Gölgelemeyi tekrarlamamanın amacını açıklayın.
6	Yazılı metni gözden geçirme	—
7	Bir kez <i>içerik gölgeleme</i> yapma	Öğrenenleri gölgeleme yapmaya ve anlamları hakkında düşünmeye yönlendirin.
8	Tekrar dinleme ve anlama soruları(nı) yanıtlama	Öğrenenlere ders sırasındaki gelişimlerini fark etmelerini söyleyin.

Mırıldanma: Sanki mırıldanıyormuş gibi kısık bir sesle gölgeleme yapma.

İçerik gölgeleme: Aynı anda gölgelediğiniz metnin anlamını düşünerek gölgeleme yapma.

Hamada, Y. (2017). Teaching EFL learners shadowing for listening: Developing learners' bottom-up skills. Londra: Routledge, Taylor & Francis Group.

Hamada (2017), önerdiği bu tablodaki aşamaları ve her bir adımdan beklentilerini ayrıntılı olarak açıklamıştır. Birinci adım, öğrencilerin gölgelemeye hazırlanmak için metni dinledikleri bir ısınma sürecidir. Hem ilk adımda hem de son adımda anlama soruları vermek öğrencinin başarıyı değerlendirmesine destek olacaktır. İkinci adım olan mırıldanmada öğrencilerin metnin sesbirimsel özelliklerine odaklanması ve onları fark etmesi sağlanır. Üçüncü adımda, öğrenciler yazılı bir metne bakarak gölgeleme yaparlar. Teorik olarak gölgelemeye yazılı metin desteği eşlik etmese de öğrenciler neyi gölgelediklerini bilmenin faydalı olduğunu söylediğinden bu adımın alınan verimi artıracağı düşünülmektedir. Dördüncü adımda öğrencilerin ne anladığının kontrol edilmesi ve ihtiyaca göre destek sağlanması gerekir. Sınıflar farklı dil düzeylerine ve becerilere sahip öğrenciler içerdiğinden bu aşama, uygulama etkililiği için önemlidir.

Beşinci adımda, metnin üç kez gölgelemesi gerekir. Öğrenenler, ikinci seferde ilkinden daha iyi gölgeleme yaparlar. Üçüncü tekrar ise iyi gölgeleyemedikleri ve zorlandıkları kısımların tespit edilmesini sağlar. Öğreticilerin, öğrencilerin sıkılmasının önüne geçmek için bu tekrarlamaların nedenini ve hedefini açıklamaları gerekir. Altıncı adımda, gölgeleme sırasında kendilerinden emin olmadıkları kısımları gözden geçirmek için içeriği tekrar kontrol ederler. Yedinci adımda, öğrenciler

hem seslere hem anlama odaklandıkları içerik gölgeleme yaparlar. Bu ikili görev öğrenciler için ana dillerinde bile oldukça zahmet olabilir, özellikle yabancı dilde bilişsel yükü artıracığı için öğrencileri zorlayabilir. Bununla birlikte dil seviyesi yüksek olan öğrencilerde oldukça etkili ve destekleyici bir çalışmadır. Son olarak sekizinci adımda, öğrenciler aynı metni tekrar dinlerler. Burada da birinci adımdaki soruların aynısı kullanılır. Bu aşama öğrencilerin dinlemedeki gelişimlerini fark etmelerine, hissetmelerine ve böylelikle motivasyonlarının artmasına katkı sağlamaktadır.

Bu prosedürde kümülatif birikime dayanarak bir uygulama süreci önerilmekte ve açıklanmaktadır. Bunun sabit ya da her koşulda ideal bir prosedür olmadığı tekrar belirtilmelidir. Nitekim yine Hamada (2021) daha sonraki dönemde gölgelemenin dinleme ve konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik kullanımıyla ilgili iki ayrı süreç önerisinde bulunmuştur. Bu, dil öğretimindeki tüm uygulamalarda asıl olanın öğretim hedeflerine ulaşmak olduğunun vurgulanması açısından önemlidir. Gölgelemeden maksimum verim almak için uygulama süreçleri; hangi dilsel amacın öne çıkarıldığı, öğrenenlerin dil seviyesi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak şekillendirilmelidir.

Tüm bunlarla birlikte, dil öğretiminde başarının her şeyden önce insana bağlı olduğu unutulmamalıdır. Etkisi binlerce çalışmayla kanıtlanmış bir öğretim tekniği bile ilgi, istek, motivasyon, inanç gibi psikolojik tutumlarla desteklenmediğinde başarısız olabilir. Yabancı bir dili öğrenmenin önündeki engellerden biri de öğrenenlerin olumsuz tutumlar ve güçlü duygusal filtreler geliştirmesidir (Krashen, 1982). Bu prosedürde öğrencilere sürekli olarak öğrencilere neyin ne amaçla yapıldığını açıklaması önerilmektedir. Bu şekilde öğrencilerin ilgisini sürdürmek, duygusal filtrelerini azaltmak, farkındalıklarını artırmak ve güdülenmelerini sağlamak amaçlanmaktadır. Gölgeleme, doğru bir şekilde kullanıldığında ikinci dil öğretiminde dinleme ve konuşma becerisini geliştirdiği çok kez ispatlanmış bir öğretim tekniğidir. Bununla birlikte, dil sınıfında öğreticinin ve öğrencilerin yaptıkları işin etkililiğine inanması ve gelişimi araması başarıyı getirecek en önemli kriterler arasındadır.

Sonuç

Yabancı dil öğretiminde temel dil becerilerinden olan konuşma ve dinlemenin gelişimini desteklemek için kullanılan çok sayıda öğretim tekniği bulunmaktadır. Bunlardan biri olan gölgeleme, içerdiği alıcı ve üretici faaliyetlerle hem dinleme anlama hem de konuşma becerilerinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Yabancı dil öğretiminde gölgeleme tekniğinin kullanılması; öğrenenlerin fonem algılama becerilerini, aşağıdan yukarı dinleme süreçlerini, hedef dilin vurgu, ritim gibi prozodik özelliklerine yönelik farkındalıklarını geliştirmekte ve üstbilişsel dinleme becerilerini kullanma sıklığını artırmaktadır.

Gölgelemenin konuşma becerisine yönelik kullanıldığında dil öğrenenlerin telaffuz, vurgu, tonlama, akıcılık, hız, anlaşılabilirlik gibi konuşma özelliklerinde gelişme sağladığı belirlenmiştir.

Özellikle ana dil ve hedef dil arasındaki dil mesafesinin fazla olduğu, fonolojik farklılıkların belirgin olduğu durumlarda konuşmayı geliştirmek dil öğrenenler için oldukça zorlayıcı olabilmektedir. Bu anlamda, hedef dilde gerçekleştirilmiş ideal bir konuşmanın olabildiğince eş zamanlı bir şekilde taklit edilerek seslendirilmesini içeren gölgelemenin, sözü geçen dil mesafesini kapatmakta ve fonolojik farklılıklardan kaynaklanan zorlukları aşmakta öğrencilere yardımcı olabileceği değerlendirilmektedir. Konuyla ilgili araştırmalar, genel olarak gölgelemenin dinleme- konuşma performanslarına olumlu etki ettiğini ve bu becerileri geliştirmek için dil öğretiminde kullanılabilecek etkili bir teknik olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmacılar, tekniğin kullanım amaçlarına ve şekillerine göre farklı gölgeleme türleri belirlemişlerdir. Hangi türden bahsedilirse bahsedilsin gölgeleme, temelde aynı faaliyeti ve birtakım belirli hedefleri içermektedir. Bununla birlikte gölgeleme türleri; uygulama şekilleri, uygulama alanları, ideal uygulayıcılar ve hedefler açısından farklılık göstermektedir. Araştırmacıların bu tür sınıflandırmaları yapması ve çerçevelerini çizerek açıklaması; yabancı dil öğretiminde gölgeleme tekniğinin eğitim psikolojisine, öğrenen özelliklerine, öğrenen ihtiyaçlarına, fiziki şartlara ve hedeflere uygun olarak etkili bir şekilde kullanılmasına katkı sağlamaktadır.

Bunların yanında, konuyla ilgili araştırmalar gölgelemenin öğrenen psikolojisi açısından zorlayıcı olabilecek süreçler içermesine rağmen öğrenen özellikleri, ilgi ve ihtiyaçları göz önüne alınarak bilinçli bir şekilde uygulandığında öğrenenlerin güven ve motivasyonlarını artırdığını bildirmektedir. Bu kapsamda, çalışmada da ele alınan gölgeleme türleri ve uygulama şekillerinden öğrenci kitlesine uygun bir gölgeleme sürecinin düzenlenmesi, teknikten en yüksek verimin alınması için oldukça önemli görülmektedir.

Bu çalışmada gölgelemenin özellikle sınıf içinde, planlı ve programlı dil öğrenme bağlamlarında kullanımı öne çıkarılmıştır. Konuyla ilgili bilimsel çalışmalar da genellikle tekniğin sınıf içinde kullanımına odaklanmış olsa da aslında bireysel olarak kullanılmasının bazı açılardan oldukça avantajlı durumlar yaratabileceği düşünülmektedir. Esasında gölgeleme, yapısı itibarıyla hem sınıf ortamında ve kalabalıkla hem de sınıf dışında bireysel olarak kullanılmaya oldukça elverişlidir. Bireysel alanda gölgeleme; öğrencilerin oturup izlemesini, kitap veya defter taşımamasını, yazmasını vs. gerektirmeyen telefon ve kulaklık gibi oldukça temel araçlarla gerçekleştirilebilen bir tekniktir. Bu öğrenenlere kendilerini rahat ve motive olmuş hissettikleri her anda gölgeleme yapma fırsatı tanımaktadır.

Gölgeleme, günlük hayatlarında hedef dilde konuşma fırsatı olmayan dil öğrenenlerin dinlemeyle birlikte sözlü üretim oranlarını artırmaktadır. Böylelikle hem hedef dilin prozodik özelliklerini özümsemelerine hem de bunları sözlü dillerine aktarmalarına yani bir anlamda hedef dilde kulak ve dil alışkanlığı geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Ayrıca bireysel alanda gölgeleme

yapacak kişi kendi ilgi alanlarına göre kimi veya neyi gölgeleyeceğini seçme bunun yanı sıra konuşmanın hızına, metnin zorluk seviyesine ve içeriğe hâkimiyetine göre yazılı metin desteğinden yararlanıp yararlanmayacağına karar verme fırsatına sahiptir. Öğrenenlere büyük bir düzenleme yetkisi veren bu durumun, öz değerlendirme yapma ve gelişime yönelik farkındalığı artırma açısından da etkili olacağı düşünülmektedir.

Günümüzde gölgelemenin yabancı dil öğretiminde akademik olmayan alanlarda da değerlendirildiği ve konuyla ilgili geniş bir çerçevenin oluştuğu görülmektedir. Bu çerçeve, bilimsel olarak değerlendirilmemiş ve kişisel gözlemlerle deneyimlere dayanarak oluşturulmuş olsa da pek çok insan dil öğrenme sürecinde bu teknikten yararlanmakta ve olumlu geri dönüşler bildirmektedir. Gölgeleme tekniği, bireysel alanlarda dil öğretene ve öğrenen kimseler tarafından özellikle konuşma becerisini geliştirmek amacıyla sıklıkla kullanılmakta ve önerilmektedir. Şu anki tablo gölgelemenin ilerleyen süreçlerde popülerliğini artırarak daha yaygın olarak kullanılan bir dil öğretim tekniği olabileceğini göstermektedir.

Bütün bunların yanında, gölgelemeyle ilgili yapılan bilimsel çalışmaların çoğunlukla yabancı dil olarak İngilizce öğretimi bağlamında gerçekleştirildiğini belirtmek gerekir. Özellikle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde gölgelemenin kullanılmasıyla ilgili özel olarak hazırlanmış içeriklere rastlanmamıştır. İki temel dil becerisini geliştirmedeki etkililiği teorik ve ampirik çalışmalarla ortaya konmuş bir tekniğin, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine adapte edilmesi önemli bir konu olarak görülmektedir. Bu doğrultuda, gölgelemenin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde nasıl kullanılabilirliği, değerlendirilmesi ve tartışılması gereken bir sorudur.

Kaynaklar

- Balaban, S. (2017). *A comparison of shadowing and note-taking as two while- listening strategies and their effects on efl learners*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Custance, I. (2014). Shadowing to improve prosody when reading aloud. *Temple University Japan Studies in Applied Linguistics, Teaching the Sound System of English*, 90, 44-53.
- Çifçi, H. (2022). *Yabancı dil olarak Türkçe ve Almanca öğretimi temel düzey ders kitaplarında dinleme etkinliklerinin karşılaştırılması: Yedi İklim ve Menschen örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Darıcı, F. N. & Özden, M. (2024). Gölgeleme tekniğinin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabilirliği. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(38), 114-125. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1439589>
- Ekayati, R. (2020). Shadowing technique on students' listening word recognition. *IJEMS: Indonesian Journal of Education and Mathematical Science*, 1(2), 1-13. <https://doi.org/10.30596/ijems.v1i2.4695>

- Flowerdew, J. & Miller, L. (2005). *Second language listening: Theory and practice*. New York: Cambridge University.
- Foote, J. A. & McDonough, K. (2017). Using shadowing with mobile technology to improve L2 pronunciation. *Journal of Second Language Pronunciation*, 3(1), 34–56. <https://doi.org/10.1075/jslp.3.1.02foo>
- Hamada, Y. (2014). The effectiveness of pre- and post-shadowing in improving listening comprehension skills. *The Language Teacher*, 38(1), 3-10. <https://doi.org/10.37546/jalttlt38.1-1>
- Hamada, Y. (2016). Shadowing: Who benefits and how? Uncovering a booming EFL teaching technique for listening comprehension. *Language Teaching Research*, 20(1), 53–74. <https://doi.org/10.1177/1362168815597504>
- Hamada, Y. (2017). *Teaching EFL learners shadowing for listening: Developing learners' bottom-up skills*. Londra: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Hamada, Y. (2020). Developing a new shadowing procedure for Japanese EFL learners. *RELC Journal*, 53(3), 1–15. <https://doi.org/10.1177/0033688220937628>
- Hamada, Y. (2021). Shadowing procedures in teaching and their future. *The Language Teacher*, 45(6), 32-36. <https://doi.org/10.37546/jalttlt45.6-3>
- Harmon, D. (2014). Teaching fluency and rhythm to learners using reading aloud and shadowing. *Temple University Japan Studies in Applied Linguistics, Teaching the Sound System of English*, 90, 33-44.
- Hsieh, K. T., Dong, D. H. & Wang, L. Y. (2013). A preliminary study of applying shadowing technique to English intonation instruction. *Taiwan Journal of Linguistics*, 11(2), 43–66.
- Kadota, S. (2019). *Shadowing as a practice in second language acquisition: Connecting inputs and outputs*. Londra: Routledge.
- Kadota, S. & Tamai, K. (2004). *English shadowing*. Tokyo: Cosmopier.
- Krashen, S. D. (1982). *Principles and practice in second language acquisition*. Oxford: Pergamon. <https://doi.org/10.2307/3586656>
- Lambert, S. (1992). Shadowing. *Meta*, 37(2), 263–273. <https://doi.org/10.1515/mult.1983.2.1.47>
- Mıck, S. (2020). *Development of L2 oral proficiency through video-based shadowing practices*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Mori, Y. (2011). Shadowing with oral reading: Effects of combined training on the improvement of Japanese EFL learners' prosody. *Language Education & Technology*, 48, 1–22.
- Murphey, T. (2001). Exploring conversational shadowing. *Language Teaching Research*, 5(2), 128-155.

- Nakanishi, T. & Ueda, A. (2011). Extensive reading and the effect of shadowing. *Reading in a Foreign Language*, 23(1), 1–16. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ926350.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Newton, J. & Nation, I. S. P. (2009). *Teaching ESL/EFL listening and speaking*. New York: Routledge, Taylor & Francis.
- Rost, M. (2011). *Teaching and researching: Listening*. Harlow: Pearson Education.
- Rost, M. & Wilson, J. J. (2013). *Active listening*. Londra: Routledge.
- Shiki, O., Mori, Y., Kadota, S. & Yoshida, S. (2010). Exploring differences between shadowing and repeating practices: An analysis of reproduction rate and types of reproduced words. *Annual Review of English Language Education in Japan*, 21, 81–90.
- Shiota, K. (2012). The effectiveness of shadowing on students' psychology in language learning. *Accents Asia*, 5(1), 71–83.
- Sumiyoshi, H. & Svetanant, C. (2017). Motivation and attitude towards shadowing: learners perspectives in Japanese as a foreign language. *Asian-Pacific Journal of Second and Foreign Language Education*, 2(1), 1-21. <https://doi.org/10.1186/s40862-017-0039-6>
- Taki, S. & Esmaeili, Z. (2017). Shadowing and EFL listening comprehension: Focus on metacognitive strategy use, self-efficacy and achievement. *The Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*, 5(4), 727–738. <https://doi.org/10.22190/JTESAP1704727T>
- Vandergrift, L. & Goh, C. C. M. (2012). *Teaching and learning second language listening: Metacognition in action*. New York: Routledge.
- Wiltshier, J. (2007). Fluency through shadowing- What, why, and how? K. Bradford-Watts (Ed.), *JALT2006 Conference Proceedings* içinde (s. 498-506). Tokyo: JALT.
- Yavari, F. & Shafiee, S. (2019). Effects of shadowing and tracking on intermediate EFL learners' oral fluency. *International Journal of Instruction*, 12(1), 869–884. <https://doi.org/10.29333/iji.2019.12156a>
- Zaidan, S. S. (2021). *The effectiveness of shadowing technique on improving 5th grade students' listening comprehension at Nablus Directorate*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://repository.najah.edu/items/7acc48c4-0d02-45f4-99c8-f31d53d771dc> sayfasından erişilmiştir.

Extended Summary

Listening and speaking are among the basic language skills aimed to be developed in foreign language teaching. Different techniques are used in language teaching to develop these skills.

Shadowing, one of these techniques, refers to the listener repeating the auditory input simultaneously and accurately while listening. Shadowing technique in foreign language teaching is

examined by researchers from different perspectives. Studies on the subject examined the effect of the technique on the development of listening skills (Hamada, 2016; Taki and Esmaeili, 2017), its effect on speaking skills (Foote and McDonough, 2017; Hsieh et al., 2013; Yavari and Shafiee, 2019) and its relationship with psychological factors (Shiota, 2012; Sumiyoshi and Svetanant, 2017). The results of these studies revealed that shadowing contributed to the development of relevant skills, affected learners positively, and could be used as an effective language teaching method.

It was noticed that studies on the use of shadowing techniques in the context of foreign language teaching were mostly focused on teaching English as a foreign language and that this subject was not researched sufficiently in the Turkish literature. Additionally, no research was found on the use of shadowing techniques in teaching Turkish as a foreign language. In this study, it is aimed to draw a framework for the use of shadowing technique in foreign language teaching by examining the theoretical and experimental studies on the subject. In the study, information about the shadowing technique was given, types of shadowing and how the technique could be used in the classroom were explained. It is thought that this study, which aims to introduce shadowing as a language teaching technique, may draw attention to the use of shadowing in teaching Turkish as a foreign language and may serve as a source for future studies on the subject.

Today, shadowing stands out as a technique in foreign language teaching that is used by learners from different age groups, both in the classroom environment and in individual learning areas. Researchers focus on the benefits, strengths and possible positive effects of the shadowing technique in foreign language teaching and seek answers to the questions in which contexts and on which student groups it will be more effective. Studies on the subject indicated that shadowing increased learners' prosodic awareness (Custance, 2014), improved word recognition skills (Ekayati, 2020), supported particularly bottom-up listening processes (Hamada, 2016), improved learners' listening skills, understanding and remembering levels (Zaidan, 2021), led to improvement in speech criteria such as pronunciation, fluency, intelligibility, stress, intonation (Foote and McDonough, 2017; Hsieh et al., 2013) and increased learners' listening performance and the frequency of using metacognitive strategies (Taki and Esmaeili, 2017).

Some researchers stated that there were different types of shading according to the purposes and ways of using the technique. Murphey (2001) mentioned three types of shading: full shading, selective shading, and interactive shading. On the other side, Wiltshier (2007) mentioned seven types of shadowing: full shadowing, slash shadowing, silent shadowing, part shadowing, part shadowing+comment, part shadowing+question, "about you" shadowing. Types of shadowing support learners and instructors in carrying out the learning process effectively and in accordance with the current situation. For example, when an instructor observes that their students have difficulty

doing full shadowing and the students' anxiety increases while doing it, they may consider choosing slash or part shadowing.

There is no consensus on exactly how to use the shadowing technique. Although some researchers have suggested procedures for using the technique in the classroom, it is not possible to reach a single correct answer as to how exactly the technique should be used because any differences in the use of technique will serve to highlight another linguistic purpose. The main thing in language teaching is to achieve the determined teaching goals. Therefore, to achieve maximum efficiency, the shadowing procedure should be shaped by considering which linguistic purpose is highlighted and the language level and needs of the learners.

As a result, theoretical and experimental studies on the subject revealed that shadowing had a positive effect on listening-speaking performances and that it was an effective technique that could be used in language teaching to improve these skills. Researchers identified different types of shading according to the purposes and ways of using the technique. Regardless of the type mentioned, shadowing essentially involves the same activity and serves a number of specific goals. However, shadowing types may differ in terms of their procedures, linguistic purposes and target audiences. Such classifications contribute to the effective use of shadowing techniques in foreign language teaching in accordance with educational psychology, learner characteristics, learner needs, physical conditions and goals.

In this study, the use of shadowing especially in the classroom and in structured language learning contexts was highlighted. In fact, shadowing is a technique that is suitable for use both in the classroom and outside the classroom and individually due to its structure. While scientific studies on the subject primarily focus on the use of the technique in the classroom, it is thought that its individual use can actually create quite advantageous situations in some respects. As a matter of fact, today, shadowing is frequently used and recommended by language teachers and learners in individual fields, especially to improve speaking skills. The current situation shows that shadowing may become a more widely used language teaching technique, increasing its popularity in the future.

Besides all these, it should be noted that scientific studies on shadowing were mostly carried out in the context of teaching English as a foreign language. In particular, no scientific studies or specially prepared contents was found regarding the use of shadowing in teaching Turkish as a foreign language. Adapting this technique whose effectiveness in developing two basic language skills is demonstrated by theoretical and empirical studies, to teaching Turkish as a foreign language is seen as an important issue. In this regard, how shadowing can be used in teaching Turkish as a foreign language is a question that needs to be evaluated and discussed.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hâle getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğerk kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, derleme türünde olduğu için etik kurul izni gerektirmemektedir.